

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILINI O'QITISHDA INTEGRATSION
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**

O'rinova Nilufar Sodiqovna

Buvaqda tumani 15-umumta'lim maktabi o'qituvchisi

Zamonaviy ta'lim jarayoni o'quvchilarda keng qamrovli bilim, amaliy ko'nikmalar va ijodkorlik qobiliyatini shakllantirishga qaratilgan. Boshlang'ich sinflarda bu jarayon alohida ahamiyatga ega, chunki bu bosqichda o'quvchilarning o'qish va yozish malakalari, savodxonligi va muloqot ko'nikmalari rivojlantiriladi. Ayniqsa, ona tili darslari o'quvchilarning fikrlash, o'z fikrini ifodalash va tilga oid bilimlarini boyitish uchun poydevor vazifasini bajaradi.

Ona tilini samarali o'qitish jarayonida integratsion texnologiyalardan foydalanish o'quv materiallarini boshqa fanlar bilan bog'lash, o'quvchilarning bilim olishga qiziqishini oshirish va darslarni jonli o'tkazish imkonini beradi. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida integratsion texnologiyalardan foydalanishning usullari, afzalliklari va amaliy misollari ko'rib chiqiladi.

Integratsion texnologiyalar – bu ta'lim jarayonida turli fanlar va mavzularni birlashtirish orqali o'quvchilarda har tomonlama bilim va ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan yondashuvdir. Bu texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'rganayotgan mavzularni hayotiy voqealar bilan bog'laydi va ularni amaliyotda qo'llashni o'rganadi.

Integratsion texnologiyalarni qo'llashning quyidagi afzalliklarini ko'rsatish mumkin:

1. Bilimlarni boyitish: O'quvchilar turli fanlardan olgan bilimlarini bir-biriga bog'laydi va ularni mustahkamlaydi.

2. Fikrlashni rivojlantirish: O'quvchilar mavzularni faqat yodlash emas, balki ular orasidagi bog'liqlikni topib, mustaqil xulosa chiqarishni o'rganadi.

3. Ijodiy qobiliyatni rivojlantirish: Bolalar integratsiya asosida ijodkorlik bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi.

4. Qiziqishni oshirish: Darslar turli fanlar va qiziqarli faoliyatlar bilan bog'liq bo'lganda, o'quvchilar unda faol ishtirok etadi.

Ona tili darslari o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish, grammatik bilimlarini shakllantirish va so'z boyligini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayonda integratsion texnologiyalarni qo'llash quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

1. Fanlararo bog'lanishni shakllantirish: Ona tilini matematika, tabiatshunoslik, san'at va boshqa fanlar bilan bog'lab, mavzuni yanada tushunarli qilish.

2. Muloqotni rivojlantirish: Darslarda jamoaviy faoliyat, guruh bilan ishlash va munozaralar orqali bolalarning fikr bildirish qobiliyatini rivojlantirish.

3. Ijodiy va amaliy yondashuv: Matn yozish, hikoya tuzish yoki tabiatdan olingan ma'lumotlarni grammatik tahlil qilish kabi ijodiy faoliyatlarni tashkil etish.

Integratsion texnologiyalarni qo'llash usullari

1. Matematika bilan integratsiya

Ona tilini o'qitishda matematika elementlaridan foydalanish orqali o'quvchilarni ikkala fan bo'yicha ham bilimlarini boyitish mumkin. Masalan:

So'zlarni harflarga ajratib, har bir harfni sanash va ularning sonini aniqlash.

Gapdagi so'zlar sonini hisoblash va bu sonlarni matematik tarzda tahlil qilish.

Misol: "O'quvchilar, berilgan gapda nechta so'z borligini hisoblang va bu so'zlar orasidan eng uzunini toping."

2. Tabiatshunoslik bilan integratsiya

Tabiatshunoslik bilan integratsiya bolalarni atrof-muhitni o'rganish bilan birgalikda nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Masalan:

Tabiatshunoslik darslarida olingan ma'lumotlar asosida matnlar tuzish.

Hayvonlar yoki o'simliklar haqida hikoyalar yozish.

Misol: "Qushlar haqida matn o'qing va ushbu matndan foydalanib gaplar tuzing. Qaysi qush sizga yoqadi va nima uchun?"

3. San'at va ijod bilan integratsiya

Ona tili darslarini san'at va ijod bilan bog'lash o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularning ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. Misollar:

O'qilgan hikoyalar asosida rasm chizish yoki qo'shimcha ssenariylar yaratish.

She'rlarni o'qib, ularning mazmunini tasvirlash.

Misol: "Hikoyani o'qib, uning asosida kichik rasm chizing va ushbu rasimga mos gaplar tuzing."

4. Axborot texnologiyalari bilan integratsiya

Bugungi kunda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish darslarni jonli va samarali tashkil etish imkonini beradi. Misollar:

Elektron taqdimotlar va videodarslardan foydalanish.

Interfaol dasturlar yordamida o'yin shaklida mashqlarni bajarish.

Misol: "Virtual hikoya yarating yoki matnning so'zlarini elektron lug'at yordamida tahlil qiling."

Integratsion dars modeli

Mavzu: "Tabiatdagi kuz fasli" (Ona tili va tabiatshunoslik integratsiyasi)

Darsning maqsadi: Kuz fasli haqida bilimlarni kengaytirish va mavzu asosida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.

Dars jarayoni:

1. Kiruvchi qism:

Kuz fasli haqidagi rasmni ko'rsatib, o'quvchilar bilan muloqot qilish.

Savol: "Kuz faslida tabiatda qanday o'zgarishlar bo'ladi?"

2. Asosiy qism:

Kuz haqida kichik matn o'qib berish.

O'quvchilarga matn asosida savollar berish va undagi so'zlarni grammatik tahlil qilish.

Kuz fasliga oid so'zlardan gaplar tuzish.

3. Amaliy mashg'ulot:

O'quvchilar o'zlari kuz fasliga oid kichik hikoya yoki she'r yozadilar.

San'at bilan integratsiya: Kuz fasliga oid rasm chizish.

4. Yakuniy qism:

Har bir o'quvchi o'z ishini namoyish qiladi. Guruhda o'zaro fikr almashiladi va darsni umumiy xulosa bilan yakunlash.

Integratsion texnologiyalarni qo'llash darslarning sifatini oshiradi va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini yuqori darajaga olib chiqadi. Quyidagi natijalarga erishish mumkin:

1. O'quvchilarning faolligi oshadi: Dars qiziqarli bo'lganligi sababli bolalar faol ishtirok etadi.

2. Bilimlarni amaliyotda qo'llash: O'quvchilar mavzuni faqat yodlamasdan, uni kundalik hayot bilan bog'lashni o'rganadi.

3. Nutq ko'nikmalari rivojlanadi: Turli mavzular bo'yicha gaplar tuzish va matn yozish jarayonida bolalarning nutqi va lug'at boyligi kengayadi.

Xulosa qilib aytsak boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitishda integratsion texnologiyalardan foydalanish zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Bunday

yondashuv o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi, ularni ijodiy fikrlashga undaydi va hayotiy vaziyatlarda o'z bilimlarini qo'llashga o'rgatadi. Integratsion texnologiyalar yordamida ona tilini o'qitish o'quvchilarda boshqa fanlar bilan bog'liq holda keng qamrovli bilimlarni shakllantiradi va ularning fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Ta'lim jarayonida o'qituvchilar turli fanlarni bir-biri bilan bog'lash orqali darslarni jonlantirishlari, zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalanishlari lozim. Integratsion yondashuv orqali darslarni tashkil etish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, ularning bilimga bo'lgan intilishlarini kuchaytiradi va mustaqil fikrlashni rivojlantiradi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchilari integratsion texnologiyalardan foydalanishni kengaytirish va ularni dars jarayoniga samarali tatbiq etishlari zarur.

Integratsion texnologiyalarni amaliyotga to'g'ri joriy etish o'quvchilarning nafaqat ona tilidan, balki boshqa fanlardan ham yuqori natijalarga erishishiga ko'maklashadi. Bu yondashuv o'quvchilarning bilim doirasini kengaytirish, savodxonligini oshirish va ularning kelajakda turli sohalarida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlariga zamin yaratadi.

Boshlang'ich ta'limda ona tilini o'rgatish jarayoniga innovatsion va integratsion texnologiyalarni joriy etish orqali biz nafaqat bilimli, balki keng fikrlovchi, zamonaviy talab va o'zgarishlarga moslashuvchan yosh avlodni tarbiyalaymiz. Shu bilan birga, bu jarayon o'qituvchilardan ijodkorlik va o'z metodikasini doimiy ravishda takomillashtirib borishni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedova M. "Boshlang'ich sinflarda integratsion texnologiyalar". Toshkent, 2021.
2. Karimov A. "Ona tilini o'qitish metodikasi". Samarqand, 2019.
3. Rasulova G. "Innovatsion pedagogik yondashuvlar". Toshkent, 2020.
4. "Ta'lim texnologiyalari va metodikasi" metodik qo'llanma. Toshkent, 2022.
5. Махкамова Д.А. Methodical provision of vocational guidance of students in secondary schools // Galaxy . №8. 2022. 434-440 b. (13.00.00. № 30) Impact Factor (SJIF 2022:7.718)
6. Махкамова Д.А. Methodological provision of directing students to profession in high schools // Semiconductor Optoelectronics, vol.42, No. 02(2023). -P. 1308-1313. <https://internationaljournals.co.in/index.php/giirj/article/view/4780>
7. Рахманкулова, Н. Х. (2021). Исторические данные о числах и количестве. *INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION*, 2(2), 97-100.
8. НН, М., АА, N., NX, R., GB, U., & UA, M. (2022). КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В ОБЛАСТИ ИКТ. *Международный журнал специального образования детей раннего возраста*, 14(7).
9. Махкамова Д.А. Technology of pedagogical-psychological and social aspects of student's professional orientation // ISSN 1308-5581, International Journal of Early Childhood Special Education. Vol 14, Issue 08 2022. -P. 707-711. https://www.int-jecse.net/article/TECHNOLOGY+OF+PEDAGOGICAL-PSYCHOLOGICAL+AND+SOCIAL+ASPECTS+OF+STUDENT%25E2%2580%2599S+PROFESSIONAL+ORIENTATION_1446/?download=true&format=pdf
10. Махкамова Д.А. The essence of vocational guidance of secondary school students and the integration of didactic resources in the classroom (on the case of teaching the subject of technology) // ISSN 2581-4230, Modern didactic career guidance resources. Vol 8, Issue 11, of JournalNX – A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, Nov 2022. -P. 232-234.